Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/2101

2024 3 26

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius

(COM(2023) 533 final – 2023/0323 (COD))

(C/2024/2101)

Pranešėjai: **Panagiotis GKOFAS**

Alena MASTANTUONO

Angelo PAGLIARA

Prašymai pateikti nuomonę	Europos Sąjungos Taryba, 2023 10 6
	Europos Parlamentas, 2023 10 2
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 ir 304 straipsniai
Atsakingas skyrius	Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius
Priimta skyriuje	2023 12 20
Priimta plenarinėje sesijoje	2024 1 17
Plenarinė sesija Nr.	584
Balsavimo rezultatai	
(už / prieš / susilaikė)	215 / 14 / 8

1. **Išvados ir rekomendacijos**

1.1. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) palankiai vertina Komisijos komunikatą dėl pagalbos MVĮ priemonių rinkinio. Jis taip pat palankiai vertina Komisijos ketinimą toliau kovoti su pavėluotais mokėjimais. Laiku atliekami mokėjimai prisideda prie tinkamesnės ekonominės aplinkos ir padeda siekti strateginio tikslo – stiprinti bendrąją rinką. Kartu Komitetas nerimauja, kad dabartinės direktyvos pakeitimas reglamentu gali apriboti valstybių narių veiksmų ir verslo aplinkos lankstumą tuo metu, kai ES susiduriama su įvairiais sunkumais, ir ragina toliau vertinti siūlomas priemones, taip pat taikyti proporcingą ir prie aplinkybių pritaikytą požiūrį į jų įgyvendinimą.

1.2. EESRK pastebi, kad pavėluoto mokėjimo praktika labai skiriasi įvairiuose sektoriuose ir valstybėse narėse. Jis taip pat nurodo dvi pagrindines bendras problemas, susijusias su pavėluotu mokėjimu: pirma – dabartinių taisyklių vykdymo užtikrinimas ir antra – viešosios valdžios institucijų pavėluotas mokėjimas, nepaisant dabartinėje direktyvoje nustatyto 60 dienų termino. Vidutinis faktinis viešojo sektoriaus atliekamų mokėjimų terminas yra 13 dienų ilgesnis nei įmonių, kurių mokėjimo terminai neribojami. Todėl EESRK ragina valdžios institucijas rodyti pavyzdį ir laikytis galiojančių taisyklių.

1.3. Ilgi ir brangūs teismo procesai kai kuriose ES valstybėse narėse ir baimė paveikti verslo santykius atgraso kreditorius išieškoti mokėtiną sumą per teismus. Būtina geriau naudotis skaitmeninėmis priemonėmis ir skatinti finansinį raštingumą ir kitas garantijų priemones (pvz., banko garantijas, pirkimo kainos sumokėjimą kaip įsipareigojimą arba sulaikymo teisę), taip pat alternatyvius ginčų sprendimo būdus.

1.4. EESRK mano, kad gali būti naudinga įsteigti nacionalines vykdymo užtikrinimo institucijas. Tačiau jis pabrėžia, kad tokios institucijos turės veikti objektyviai ir užtikrinti kuo didesnį konfidencialumą tvarkydamos tiek įmonių, tiek valdžios institucijų neskelbtiną komercinę informaciją, nenustatydamos papildomų ataskaitų teikimo prievolių.

1.5. EESRK remia finansinio raštingumo programų kūrimą bendradarbiaujant su nacionalinėmis valdžios institucijomis, bankų sektoriumi ir Europos agentūromis ir (arba) institucijomis (pvz., ESBA / ECB) ir įmonių organizacijomis. Be socialinių partnerių ir prekybos rūmų, viešosios tarnybos ar agentūros galėtų teikti finansinio raštingumo mokymo ir konsultavimo paslaugas pavėluoto mokėjimo klausimais, kurioms netaikomas valstybės pagalbos reguliavimas.

1.6. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti pavėluotam mokėjimui, susijusiam su komerciniais Europos įmonių ir trečiųjų šalių subjektų sandoriais.

1.7. Reglamento įgyvendinimo vertinimo ataskaitoje reikėtų atsižvelgti į EESRK, socialinių partnerių ir prekybos rūmų vertinimus ir ataskaitas, parengtus bendradarbiaujant su teisėkūros institucijomis.

2. **Nuomonės aplinkybės**

2.1. 2023 m. rugsėjo mėn. Komisija paskelbė pagalbos MVĮ priemonių rinkinį, kurį sudaro pasiūlymas dėl reglamento dėl pavėluoto mokėjimo, pasiūlymas dėl direktyvos dėl MVĮ taikomų mokesčių supaprastinimo ir priemonių skirtų gerinti MVĮ veiklos rezultatus, rinkinys, ir kuriuo visų pirma siekiama tobulinti geresnio reglamentavimo darbotvarkę, didinti galimybes gauti finansavimą, kelti darbo jėgos kvalifikaciją ir numatyti kitus paramos mechanizmus.

2.2. Į rinkinį taip pat įtraukta Pavėluotų mokėjimų direktyvos teisinės sistemos peržiūra, siekiant pašalinti trūkumus, atsirandančius dėl dabartinių ES teisės aktų. Konkrečiau, Komisijos veiksmuose daugiausia dėmesio skiriama prevencinių priemonių trūkumui, veiksmingam pavėluoto mokėjimo mechanizmo vykdymo užtikrinimui, ilgiausio mokėjimo termino nebuvimui ir palankesnių sąlygų MVĮ naudotis teisių gynimo mechanizmais sudarymui.

2.3. Remiantis „Intrum“ parengta 2023 m. mokėjimo ataskaita, vidutinis mokėjimo terminas B2B santykiuose yra 41 diena, o vidutinis faktinis mokėjimo terminas – 56 dienos. Vidutinis viešojo sektoriaus mokėjimo terminas yra 52 dienos, o vidutinis faktinis mokėjimas atliekamas per 69 dienas.

2.4. Nors galimybės gauti finansavimą valstybėse narėse skiriasi ([1]), tai tebėra didelė našta ekonomikai ir įmonėms, kurios susiduria su struktūriniais trūkumais ir (arba) yra labiau pažeidžiamos ekonomikos krizių.

2.5. Pasaulinis palūkanų normų padidėjimas bankų sektoriuje turėjo spiralės efektą įmonių ir MVĮ likvidumo suvaržymams, ypač tų, kurios įgyvendina investicijų schemą. Be to, įmonių, ypač MVĮ, veiklos rezultatus iškreipia ne tik nominalių palūkanų normų didėjimas, bet ir palūkanų normų skirtumai.

3. **Bendrosios pastabos dėl pasiūlymo dėl reglamento dėl kovos su pavėluotu mokėjimu**

3.1. Bendras didelių energijos ir žaliavų kainų ir paskolų, kurių reikėjo ekonominei veiklai COVID-19 pandemijos metu palaikyti, grąžinimo poveikis iš esmės pakeitė mokėjimo laiku svarbą, ypač Europos mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ). Valdžios institucijos ir didelės įmonės gali diferencijuoti savo klientų ir tiekėjų portfelį, o MVĮ yra priklausomos nuo riboto klientų skaičiaus, turi mažas finansines apimtis ir ribotus finansinius rezervus ir veikia daugiausia regionų ir vietos lygmeniu. Tačiau šalių derybinės galios skirtumai yra tik viena iš pavėluoto mokėjimo priežasčių – neveiksmingas galiojančių taisyklių įgyvendinimas yra didelė kliūtis kreditoriams, kurie linkę nesinaudoti savo teisėmis, kad išsaugotų verslo santykius su skolininku.

3.2. Padėtį dar labiau pablogino itin didelė infliacija ir su ja susiję palūkanų normų šuoliai, o tai kenkia investicijoms. Ekonominės suirutės laikotarpiais mokėjimo sąlygos prastėja dėl to, kad įmonės turi užsitikrinti savo grynųjų pinigų srautus ir rezervus. Priešingai nei didelės įmonės, MVĮ turi ribotas galimybes gauti banko paskolas ([2]), todėl pavėluotas mokėjimas kai kurioms iš jų yra laikinas finansavimo šaltinis ir padeda joms spręsti naudotinų lėšų trūkumo problemą. Todėl EESRK pritaria Komisijos ketinimui užtikrinti labiau nuspėjamus pinigų srautus, tačiau reiškia susirūpinimą dėl Komisijos pasiūlyto sprendimo.

3.3. EESRK pripažįsta, kad pavėluotas mokėjimas turi įtakos ne tik sklandžiai kasdienei įmonių veiklai. Pavėluoto mokėjimo praktika, kuri skiriasi visoje ES ir įvairiuose sektoriuose, taip pat trukdo įmonėms planuoti ilgalaikes investicijas.

([1]) Europos Centrinis Bankas. Tyrimas dėl euro zonos įmonių galimybių gauti finansavimą, 2022 m. spalio mėn. – 2023 m. kovo mėn.
([2]) „Delsk dabar, mokėk vėliau. Kodėl MVĮ neturi atidėlioti investicijų į inovacijas ir žalinimą“, oecdcogito.blog.

3.4. Savo poveikio vertinime Komisija pripažįsta, kad neįmanoma kiekybiškai įvertinti pavėluoto mokėjimo socialinių pasekmių ([3]). Tačiau tokia praktika kenkia mažųjų įmonių savininkams, jų šeimoms ir darbuotojams ir turi rimtų pasekmių mokėjimui už komunalines paslaugas, nuomą ir paskolų grąžinimui, taip pat įmonių motyvacijai ir našumui. Be to, 2022 m. 47 proc. „Intrum“ apklaustų įmonių teigė, kad greitesnis mokėjimo gavimas padėtų joms įdarbinti daugiau darbuotojų ([4]).

3.5. 2000 m. priėmus direktyvą dėl pavėluoto mokėjimo (Direktyva 2000/35/EB) ir ją pirmą kartą peržiūrėjus Direktyva 2011/7/ES, nesąžininga visų susijusių dalyvių (valdžios institucijų, didelių bendrovių ir MVĮ) mokėjimo praktika, ypač valdžios institucijų mokėjimo įmonėms atveju ([5]), tapo vis akivaizdesnė.

3.6. EESRK pripažįsta, kad dabartinė Direktyva 2011/7/ES per daugelį metų iš esmės pasiteisino. Ji labai prisidėjo prie mokėjimo praktikos gerinimo, informuotumo šiuo klausimu didinimo ir sąžiningesnės verslo aplinkos užtikrinimo. Vis dėlto pavėluotas mokėjimas vis dar gajus ir EESRK pripažįsta, kad reikia imtis efektyvių veiksmų. Todėl EESRK mano, kad tikslinga išnagrinėti galimybes, kaip pagerinti vykdymą ir mokėjimo kultūrą. Tačiau, kaip ir bet kurio kito reglamentavimo pakeitimo atveju, reikia elgtis apdairiai, ypač kai kalbama apie privatinės teisės taisykles.

3.7. Šiais metais vidutinis B2B mokėjimo terminas buvo 41 diena, o viešajame sektoriuje – 52 dienos. Faktinis B2B mokėjimo terminas yra 56 dienos, t. y. 3 dienomis ilgesnis nei praėjusiais metais, tačiau vis dar daug trumpesnis nei faktinis mokėjimo terminas viešajame sektoriuje, kuriame jis siekia 69 dienas. Tai aiškiai rodo, kad problemų kyla dėl sutartų mokėjimo sąlygų laikymosi, o ne dėl pačių mokėjimo terminų trukmės. Todėl EESRK mano, kad Komisija savo pasiūlymu bando spręsti ne pavėluoto mokėjimo, o ilgų mokėjimų terminų problemą, numatydama pernelyg griežtas priemones, užuot patobulinusi dabartinę vykdymo užtikrinimo sistemą veiksmingesnėmis taisyklėmis.

3.8. EESRK pabrėžia, kad pavėluoto mokėjimo svarba valstybėse narėse ([6]) ir sektoriuose labai skiriasi. Todėl Komisija turėtų papildomai įvertinti galimybę iš dalies pakeisti galiojančią direktyvą ir, jei būtų padaryta didelių pakeitimų, turėtų verčiau parengti peržiūrėtą direktyvą (vadinamąją naują redakciją). Tokiu būdu būtų išvengta poveikio visiems subjektams, nepriklausomai nuo jų dydžio ir galios pusiausvyros. MVĮ reikia pagalbos, todėl naujosiomis taisyklėmis reikėtų siekti joms sudaryti sąžiningesnes sąlygas. Tačiau faktiškai dėl siūlomų taisyklių rinkinio MVĮ neteks veiksmų lankstumo, kurio jos reikalauja iš savo verslo partnerių, ir joms bus nustatytos nepagrįstai griežtos sąlygos.

3.9. Komisijos veiksmai, kuriais siekiama užtikrinti, kad mokėjimas būtų atliekamas laiku, neturėtų pakenkti derybose dėl sutarčių dalyvaujančių šalių galimybei susitarti dėl ilgesnių mokėjimo terminų. Todėl EESRK pabrėžia lankstumo svarbą derybose nustatant mokėjimo terminus ir reiškia didelį susirūpinimą dėl Komisijos pasiūlymo. Iš tiesų siūlomu termino apribojimu iki 30 dienų panaikinama įmonių laisvė sudaryti sutartis. Nepaisant lankstumo, kurį įmonės turi šiandien, t. y. laisvai derėtis dėl mokėjimo termino, jos moka daug anksčiau nei viešasis sektorius, kuriam nustatytas 60 dienų terminas. Laisvės sudaryti sutartis ribojimas šiuo atveju neatrodo pateisinamas ir būtų neproporcingas atsižvelgiant į realiai tikėtiną naudą.

3.10. Šiuo atžvilgiu EESRK remiasi Komisijos surengtų atvirų viešų konsultacijų ([7]) rezultatais, iš kurių aiškiai matyti, kad respondentai (29 proc. respondentų) pasisako už dabartinių mokėjimo terminų taisyklių išsaugojimą. Be to, kelios suinteresuotosios šalys, iš galimų variantų nurodydamos „*kita*“, patikslino, kad nepritaria laisvės sudaryti sutartis ribojimui. Galiausiai, pažymėdamas šio klausimo esminį pobūdį, EESRK atkreipia dėmesį į 2023 m. liepos mėn. paskelbtą Europos Parlamento rezoliuciją dėl MVĮ sąjungos padėties, kurioje pabrėžiama, kad svarbu „*mokėjimų vėlavimo problem[ą] spręsti* <…> kartu užtikrinant subalansuotą požiūrį, pagal kurį būtų išsaugota sutarčių laisvė“ ([8]).

3.11. EESRK sutinka, kad prekių ar paslaugų tikrinimo ar priėmimo procedūra neturėtų užtrukti ilgiau kaip 30 dienų nuo prekių ar paslaugų gavimo dienos. Tačiau jis pabrėžia, kad tai kels problemų kai kuriems verslininkams dėl jų prekių techninių aspektų. Reikia atidžiai stebėti, kaip laikomasi sektorinio požiūrio, atsižvelgiant į asimetrišką poveikį kai kuriems ekonomikos sektoriams.

([3]) SWD(2023) 314 *final*, Poveikio vertinimas, 227 punktas, 58 psl.

([4]) „Intrum“ 2022 m., Metinės ir tvarumo ataskaitos 2022 m. *Long-term credit management for a sound economy*.

([5]) Kaip pranešė Europos Komisija, kai kuriose valstybėse narėse valdžios institucijos sąskaitas faktūras apmoka vidutiniškai per 100 dienų, o didžiausi pikai gali gerokai viršyti šį skaičių: „Pavėluotas mokėjimas. Komisija kreipėsi į Teisingumo Teismą dėl Italijos, nes ji neužtikrino, kad tiekėjams būtų sumokėta laiku.“

([6]) Komisijos MVĮ veiklos rezultatų apžvalgos ataskaitoje pabrėžiama, kad esama didelių skirtumų įgyvendinant dabartines Pavėluotų mokėjimų direktyvos taisykles visose valstybėse narėse, ir atkreipiamas dėmesys į tai, kad pavėluoti mokėjimai tampa nemokama finansavimo forma. Dokumentą galima rasti adresu „2022–2023 m. Europos MVĮ metinė ataskaita“.

([7]) Pavėluoti mokėjimai. ES taisyklių atnaujinimas.

([8]) TA(2023)0294.

3.12. EESRK pripažįsta, kad vienas iš pagrindinių dabartinės direktyvos trūkumų yra tas, kad nėra aiškios sąvokos „labai nesąžininga“ apibrėžties, o teismai turi aiškinti tokią apibrėžtį. Dėl šios dviprasmiškos nuostatos ilgainiui kilo susirūpinimas, nes įmonėms palikta erdvės nukrypti nuo 30 dienų standartinio termino, kuris gali būti pratęstas iki ilgesnių nei 60 kalendorinių dienų mokėjimo laikotarpių vykdant B2B sandorius. Šiuo atžvilgiu EESRK atkreipia dėmesį į Komisijos ketinimą pakeisti šią sąvoką pasiūlyto reglamento 9 straipsnyje numatytu niekine laikytinos praktikos sąrašu.

3.13. Tačiau teisiniu požiūriu 9 straipsnio įgyvendinti neįmanoma. Taip yra todėl, kad neįmanoma pripažinti praktikos niekine, kaip nurodyta 9 straipsnio 1 dalies d punkte, „tyčiniu sąskaitos faktūros išsiuntimo laiko atidėliojimu ar trukdymu ją išsiųsti“. Be to, kaip nurodyta 3.9 punkte, EESRK mano, kad iš 9 straipsnio 1 dalies a punkto reikėtų išbraukti nuorodą į mokėjimo laikotarpį pagal B2B sandorius, nes dėl to turėtų susitarti tik sutarties šalys.

3.14. Nors EESRK mano, kad būtų naudinga įsteigti nacionalines vykdymo užtikrinimo institucijas, labai svarbu užtikrinti, kad jos veiktų tinkamai ir efektyviai. Todėl tokios institucijos turės veikti objektyviai, nepriklausomai ir užtikrinti kuo didesnį konfidencialumą tvarkydamos tiek įmonių, tiek valdžios institucijų neskelbtiną komercinę informaciją. Iki šiol nacionalinės valdžios institucijos nesugebėjo pasiekti, kad vykdymo užtikrinimo mechanizmai veiktų tinkamai, ypač vykdant valdžios sektoriaus ir įmonių (G2B) sandorius. Atsižvelgdamas į įrodymus, kad viešasis sektorius nuolat vėluoja sumokėti įmonėms, EESRK atkreipia dėmesį į susirūpinimą dėl viešųjų institucijų turimų vykdymo užtikrinimo galimybių kitų valdžios institucijų, priklausančių tai pačiai valdymo struktūrai, atžvilgiu.

3.15. Daugelis socialinės ekonomikos įmonių yra tarp tų ekonominės veiklos vykdytojų, kurie labai nukenčia dėl valdžios institucijų pavėluoto mokėjimo. Šis klausimas tampa dar svarbesnis atsižvelgiant į tai, kad daugeliu atvejų viešasis sektorius yra vienintelis tokių įmonių socialinės pagalbos, švietimo ir mokymo paslaugų klientas. Kadangi tokioms įmonėms nėra privačios rinkos, jos patiria ypač didelį poveikį, nes neturi alternatyvų viešiesiems pirkimams.

3.16. Todėl pavėluotas mokėjimas yra vienas iš veiksnių, atgrasančių MVĮ dalyvauti viešuosiuose pirkimuose. Komisijos pateikti įrodymai rodo, kad valdžios institucijos retai sumoka laiku. Todėl EESRK palankiai vertina siūlomą 30 dienų mokėjimo terminą G2B sandoriams. Valdžios institucijos turėtų rodyti pavyzdį, nes jos yra svarbios įmonių partnerės. Naujajame reglamente siūloma geriau apsaugoti viešųjų statybos darbų subrangovus, reikalaujant, kad rangovai perkančiosioms organizacijoms (ar subjektams) pateiktų įrodymų, kad jie sumokėjo savo tiesioginiams subrangovams. Tai darys didžiulį poveikį tiekėjams, kurie naudojasi perkančiosios organizacijos mokėjimu, kad atsiskaitytų su subrangovais.

3.17. EESRK ragina teisėkūros institucijas apsvarstyti alternatyvius būdus, kaip užtikrinti, kad subrangovams būtų sumokėta laiku sudarant viešųjų pirkimų sutartis, išskyrus nurodytas 4 straipsnyje. Reikalavimas rangovams atsiskaityti su savo tiesioginiais subrangovais prieš pateikiant mokėjimo prašymą arba jo pateikimo metu, prieštarauja tikslui užtikrinti, kad visiems vertės grandinės dalyviams būtų sumokėta per tokį laikotarpį, kad būtų palaikomas tinkamas grynųjų pinigų srautas. Kaip nurodyta Komisijos pasiūlyme, kyla akivaizdi rizika, jei už išankstinį darbų finansavimą taptų atsakingas rangovas. Siekiant užtikrinti, kad atsiskaitymai su subrangovais nevėluotų, EESRK rekomenduoja, kad pagrindinis rangovas pateiktų deklaraciją per mėnesį tik nuo tos dienos, kai jis gauna valdžios institucijos mokėjimą. Tokia deklaracija turi patvirtinti mokėjimą subrangovams per 30 dienų nuo tos dienos, kai gaunamas valdžios institucijos mokėjimas.

3.18. Naujos nuostatos, įtrauktos į 5 ir 6 straipsnius ir grindžiamos dabartinės direktyvos 3 ir 4 straipsniais, yra žingsnis siekiant plėtoti atsiskaitymo laiku kultūrą. Dėl nesąžiningos mokėjimo praktikos dažnai nepagrįstai prarandamos palūkanos tol, kol sumokama pagrindinė suma. Nustatant automatinį delspinigių mokėjimą už pavėluotą mokėjimą, skolininkai bus skatinami laikytis sutartyje nustatytų terminų. 5 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „[k]reditorius negali atsisakyti savo teisės gauti delspinigius“. Nors EESRK supranta tikslą raginti MVĮ reikalauti, kad būtų mokamos palūkanos, jis taip pat nerimauja, kad nesuteikus galimybės atsisakyti tokios teisės MVĮ gali kilti sunkumų kaip skolininkėms.

3.19. EESRK mano, kad nustatant naują siūlomą fiksuotą 50 EUR sumą reikėtų atsižvelgti į proporcingumą sandorio sumai.

3.20. EESRK pritaria Komisijos raginimui valstybėms narėms skatinti MVĮ naudotis skaitmeninėmis priemonėmis, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas laiku atlikti mokėjimus ir dalyvauti skolų valdymo mokymuose. Kadangi MVĮ dažnai trūksta finansinio ir skaitmeninio raštingumo, valstybės narės turėtų stiprinti bendradarbiavimą su socialiniais partneriais, taip pat prekybos ir pramonės rūmais, kad būtų renkami geriausios praktikos pavyzdžiai ir įmonės bei jų darbuotojai būtų mokomi šiuo klausimu. Atsižvelgiant į ribotus tokiam mokymui skiriamus finansinius išteklius, verslo organizacijoms reikėtų teikti paramą ir priemonių rengti atitinkamus mokymus įmonėms. Tai neturėtų būti laikoma valstybės pagalba.

3.21. EESRK visapusiškai pritaria 16 straipsniui ir pabrėžia, kad svarbu kuo labiau sumažinti esamas kliūtis, pavyzdžiui, supaprastinti teismo proceso prieš skolininkus inicijavimą. Teismo procesai yra ilgi ir brangiai kainuojantys, todėl valstybės narės turėtų skatinti savanorišką tarpininkavimą ir kitas savanoriško alternatyvaus ginčų sprendimo formas, kad būtų sparčiai išspręsti ginčai dėl mokėjimų.

4. **Konkrečios pastabos**

4.1. EESRK taip pat pripažįsta, kad Komisija turėtų užsibrėžti tikslą sistemingai diegti savanoriškus sąskaitų faktūrų išrašymo ir pinigų pervedimo elektroniniu būdu procesus, kad elektroniniais įrodymais būtų užtikrintas didesnis teisinis tikrumas. Vis dėlto, atsižvelgiant į dabartinę nestabilią MVĮ ekonominę aplinką, Komisija ir valstybės narės turėtų remti ir palengvinti skaitmeninių mokėjimų praktikos taikymą. Be to, jos taikymas turi būti prieinamas visoms įmonėms. EESRK rekomenduoja palaipsniui pradėti taikyti šias priemones, kad MVĮ turėtų laiko įgyti žinių ir finansinių išteklių, kad galėtų jomis naudotis.

4.2. EESRK palankiai vertina Komisijos pastangas spręsti oficialių duomenų apie pavėluotą mokėjimą Europoje trūkumo problemą ir atkreipia dėmesį į būtinybę keistis gerąja praktika Europos lygmeniu stiprinant ES pavėluotų mokėjimų stebėjimo centro vaidmenį. EESRK taip pat mano, kad stebėjimo centras, bendradarbiaudamas su nacionalinėmis vykdymo užtikrinimo institucijomis (ar kitomis kompetentingomis institucijomis), taip pat privačiais nepriklausomais mokslinių tyrimų centrais, turi rinkti informaciją ir duomenis, kuriuos periodiškai rengia valstybės narės, kad įvertintų reglamento veiksmingumą. Bet kokiu atveju dėl to įmonėms neturėtų būti nustatyta jokių papildomų ataskaitų teikimo prievolių.

4.3. EESRK pabrėžia pasiūlymo išorės aspektą. Griežtos mokėjimo terminų sąlygos galėtų turėti įtakos komerciniams sandoriams bendrojoje rinkoje ir paskatintų verslo veiklą už ES ribų. Taptų lengviau bendradarbiauti su trečiųjų šalių tiekėjais, kuriems leidžiama sutikti su ilgesniais mokėjimo terminais. Tai gali kelti grėsmę Europos konkurencingumui ir to reikėtų vengti.

4.4. EESRK sutinka, kad komerciniams sandoriams, pagal kuriuos turi būti atlikti mokėjimai po šio reglamento įsigaliojimo dienos, reikėtų taikyti jo nuostatas. Tačiau ši nuostata turėtų būti taikoma tik tuo atveju, jei atitinkama sutartis buvo pasirašyta po jo taikymo pradžios dienos. EESRK mano, kad tai būtina siekiant užtikrinti stabilų įmonių ir valdžios institucijų perėjimą nuo dabartinės teisinės sistemos prie reglamente siūlomos sistemos.

4.5. Reikia stebėti, analizuoti ir nuolat peržiūrėti viešojo sektoriaus mokėjimo privataus sektoriaus rangovams rezultatus remiantis ne tik nacionalinėmis programomis ir reformomis, bet ir platesniu socialinių partnerių ir prekybos rūmų atstovų dalyvavimu poveikio vertinime ir pradinės bei galutinės grandies vertinimo procese.

4.6. Socialinių partnerių ir prekybos rūmų vaidmuo rengiant tinkamas platesniam visuomenės ratui skirtas mokymo ir švietimo finansų klausimais priemones, mechanizmus ir kitas procedūras, kurie padėtų didinti finansinį raštingumą, gali būti svarbus, nes jie geriau žino, ko jų sektoriams reikia ir ko trūksta.

Briuselis, 2024 m. sausio 17 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkas

Oliver RÖPKE